

Nagylak tÁrtÁcnete

Hozzájádta: Gyarmati András
2008. February 14. Thursday 14:01
Utolsó frissítés 2017. April 04. Tuesday 12:05

Nagylak Magyarorszáig DÁI-Keleti kapuja

Á

Nagylak Magyarorszáig DÁI-Keleti csÁcskÁben helyezkedik el a 43-as szájmÁ nemzetkÁzi kÁzÁt legvÁgÁn, mint hatÁrÁtkelÁ telepÁlÁs. A falu Magyarorszáig egyik legfiatalabb telepÁlÁse. 1920 elÁtt a tÁrtÁnelmi Magyarorszáig Nagylak nevÁ mezÁvárosÁnak (ma a romÁniai Nadlac) ugar terÁleti egysÁgeket tartottÁk nyilván. A trianoni bÁkeszerzÁdÁs kÁvetkezmÁnyekÁnt kialakult Áj hatÁr ezt a terÁletet levÁlasztotta az anyatelepÁlÁsrÁl.

Á

A DÁI-AlfÁldi rÁgiÁban nagy hagyomÁnya volt a kendertermesztÁsnek, melynek biológiai Ás mechanikai feltÁrÁsÁj 1903-ban az elÁdÁk kendergyÁrat ÁpÁtettek. Az emlÁtett gyÁr a levÁlasztÁs során magyar oldalon maradt. GigÁszi oszlopkÁnt magasodik a telepÁlÁs fÁlÁc, Ás szimbÁlumÁvá vÁjlt a 70 mÁteres gyÁrkÁmÁny, melynek teteje erÁkÁpes akÁr egy mÁtert is kilengeni. Az itt folyÁ munka immÁr 104 Áve biztosÁt áézkeneretÁ a faluban ÁlÁ csáljd fÁnykorÁban pedig a kÁrmyezÁ telepÁlÁsek munkavÁjllalÁsának is. A gyÁr (mai nevÁn Hungarohemp Zrt.) az 1970-es Ávekben tÁbb mint 600 embernek biztosÁtott munkÁt, de a 80-as Ávekben a fogyasztÁi szokÁs robbanÁsszerÁen bekÁvetkezett vÁltozÁsa a foglalkoztatottak csÁkkenÁsÁhoz vezetett. Az itt gyÁrtott kÁtÁzÁanyagok EurÁpa orszÁj kÁ-vÁl ma mÁr JapÁnba Ás az EgyesÁlt Államokba is eljutnak. A fogyasztÁi szokÁsok drasztikus vÁltozÁsÁjra jellem hogy a magyar piacnak mintegy hetven százalÁkÁt ebben az Ázemben ÁllÁ-tjÁk elÁ.

Á

A nemzetkÁzi forgalom nÁvekedÁsÁvel a hatÁrÁtkelÁ folyamatosan fejlÁdÁtt, 1996-ban kamointerminÁl ÁpÁlt a megÁvÁ ellenÁrzÁ ÁjllomÁs mellÁc. 2007. januÁr 1-ig (RomÁnia EurÁpai UniÁs csatlakozÁsÁjig) szájmos spedÁciÁs Ájllat- Ás nÁvÁnyegÁsÁgÁgyi ellenÁrzÁ ÁjllomÁs, valamint ÁjllatpihentetÁ mÁkÁdÁtt. Ezek a teljes infrastrukt rendelkezÁ ÁpÁletek ma egy-kÁt kivÁteltÁl eltekintve sajnos kihasznÁlatlanul Ájllnak. 2008-tÁ kezdve a Schengeni egyezmÁny ÁrtelmÁben ezen a hatÁrszakaszon valÁsul meg a hatÁrforgalom eurÁpai ellenÁrzÁse.

Á

Nagylak tÁrtÁnelmÁhez fÁzÁdik a DÁzsa fÁle parasztfelkelÁs (1514-ben) egyik esemÁnye, amikor is DÁzsa GyÁr felkelÁs vezetÁje ezen a kÁsÁbb kialakult telepÁlÁsen csapott Ássze, Ás ÁllÁ-totta meg a nemesi sereget 1514. máj Án. Az esemÁnyt megÁrÁkÁ-tÁ mÁalkotÁs a DÁzsa GyÁrgyrÁl elnevezett mÁvelÁdÁsi hÁjz mellett Ájll, amely La AndrÁs szegedi szobrÁszmÁvÁsz nevÁhoz fÁzÁdik. DÁzsa felemelt Ás ÁkÁlbe szorÁtott kezei jÁ szemlÁltetik a ellensÁges seregek feltartÁztatÁsÁt, a mÁgÁtte elhelyekedÁ kÁkapun ÁbrÁjolt tÁzes korona pedig a felkelÁ sorsÁj beteljesÁlÁsÁt vetÁ-ti elÁre (mint tudjuk, a felkelÁs leverÁsÁt kÁvetÁen a parasztvezÁr fejÁre izzÁ vaskoronÁj ami egyÁttal a kivÁgÁsÁt is jelentette).

Á

Az 1920-as ÁvektÁl kiÁpÁlt kÁzÁcÁben 1921. szeptemberÁtÁl tÁrtÁnt anyakÁnyvezÁs, Ás 1930-ban temetkez elÁszÁr. A falu temetÁje a kistÁrsÁc egyik legszebb, legÁjpoltabb temetkezÁsi helye. MegkapÁsan száp lÁjtvÁny nyÁ temetÁt ÁjtszelÁ Át kÁt oldalÁjrá ÁsszenÁtt, ÁrÁkzÁldek alkotta áézalagÁtÁ, ami a vÁgsÁ nyughelyekhez vezet. II. vilÁghÁjborÁban elesett ismeretlen katona is. A temetÁ kÁzvetlen kÁzelÁben talÁjhatÁ emlÁkparkban a kÁ'bevÁsÁs neveken tÁl, kopjafa ÁjllÁ-t emlÁket a hÁjborÁban elesett magyar Ájldozatoknak. 2008-ban, PÁnkÁsdkor a falu kÁzÁssÁge egy 18 mÁter magas haranglÁbat kÁszÁl ÁjllÁ-tani.

Á

Á

Á

Nagylak, 2007. október 10.

Á

Gyarmati András